

Jhr. mr. Pieter de Savornin
Lohman, Permanent
Vertegenwoordiger bij de OPCW:

'Wij zijn als gastland trots op TNO'

De *Organization for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW) is een opmerkelijk internationaal succes. Het verdrag tot uitbanning van chemische wapens is breed geratificeerd. Landen met chemische wapens maken goede vorderingen bij de vernietiging daarvan. Toch zijn kleine hoeveelheden 'wapengevaarlijke chemicaliën' nodig, juist om beschermende producten tegen aanvallen met chemische wapens te ontwikkelen en te testen. Het TNO-lab voor Biologische en Chemische Bescherming in Rijswijk behoort wereldwijd tot de kleine groep laboratoria die deze substanties mogen produceren. Dit jaar valt het lab de eer te beurt om de zogeheten proficiency-test voor de andere aangewezen laboratoria te ontwikkelen.

'Er is tientallen jaren onderhandeld voor het CW-verdrag een feit was. Het gebruik van chemische wapens in de oorlog tussen Iran en Irak heeft de ontwikkelingen in een stroomversnelling gebracht, zodat het verdrag sinds 1993 een feit is. Hoewel Noord-Korea, Israël, Egypte, Syrië, Somalië, Angola en Birma nog niet tot het verdrag zijn toegetreden, is het verdrag een formidabel succes. De rest van de wereld heeft namelijk wel de vérstrekkende consequenties aanvaard: een wereldwijd totaalverbod met bijbehorend stringent verificatieregime. Volgens het verdrag moeten bestaande chemische wapens voor 29 april 2012 zijn vernietigd en wordt de chemische industrie gecontroleerd. Ondanks de hoge kosten verloopt de vernietiging van de gigantische voorraden chemische wapens in Rusland en de VS, waarop streng wordt toegezien, voorspoedig. Landen met veel kleinere voorraden, zoals India en Albanië, hebben de vernietiging al afgerond. Het maakt de wereld een stuk veiliger. Niet elk chemiebedrijf in de wereld hoeft zich te onderwerpen aan even strenge controles – dat zou ook ondoenbaar zijn. Er bestaat een onderscheid tussen agentia die vrijwel uitsluitend geschikt zijn voor het maken van chemische wapens, stoffen die mede gebruikt kunnen worden voor de productie van chemische wapens en een rest-categorie.'

ACTIEVE ROL

'Nederland kiest voor de vervulling van een actieve rol op het gebied van internationale vrede en veiligheid. Het optreden als gastland voor de OPCW, die in Den Haag gevestigd is, past bij die rol. Voor de meeste landen zijn de ambassadeurs tegelijk geaccrediteerd als ambassadeurs bij de OPCW, maar enkele landen hebben aparte OPCW-ambassadeurs. Nederland heeft in eigen land natuurlijk geen buitenlandse vertegenwoordiging en daarom ben ik als permanente vertegenwoordiger een van die aparte ambassadeurs. Er speelt veel. We werken voortdurend verder aan onder andere verbetering van de verificatie, het overtuigen van de laatste zeven landen om te ratificeren en het volgen van het vernietigingsproces. TNO is op verschillende niveaus betrokken bij de OPCW. Zo synthetiseert het TNO-lab in

Rijswijk kleine hoeveelheden gevaarlijke agentia, onder andere voor het testen van gasmaskers en beschermende kleding en medisch onderzoek. Wereldwijd zijn er minder dan dertig labs die deze risicovolle stoffen mogen gebruiken. Die labs moeten zich regelmatig onderwerpen aan een intensieve inspectie door OPCW-inspecteurs om een verklaring van geen bezwaar te verkrijgen voor het gebruik van de zwaarste categorie stoffen.'

WERELDTOP

'Daarnaast moeten ze jaarlijks deelnemen aan een zogeheten proficiency test. Dit is een terugkerend examen om de kwaliteit als "OPCW-designated" lab aan te tonen. TNO scoort keer op keer uitstekend bij het analyseren van de monsters die zij krijgt toegestuurd voor die test. Er is maar een handjevol laboratoria die dit kunnen zeggen. Dit jaar produceert TNO de monsters die de andere labs moeten analyseren. Alleen labs die regelmatig zeer goed gescoord hebben in eerdere tests komen in aanmerking om als "examinator" op te treden; het betekent namelijk dat je zelf automatisch geslaagd bent. Bovendien moet je als laboratorium in staat zijn volledig stabiele monsters te maken. Zelf ben ik geen chemicus, maar ik heb begrepen dat dit geen sinecure is. Behalve passief is TNO ook actief betrokken bij de OPCW. TNO-experts treden regelmatig op als adviseur in technische werkgroepen, als adviseur in andere landen en ze hebben ongeveer 180 OPCW-inspecteurs opgeleid. Voor Nederland is het plezierig dat er een hoogstaand laboratorium is gevestigd dat internationaal goed staat aangeschreven. Samen met enkele laboratoria uit andere landen behoort TNO tot de wereldtop. Dat draagt bij aan onze status als gastland; we zijn er eerlijk gezegd best trots op.'

De TNO-expertise

Ir. Paul Vierveijzer, businessdeveloper en ing. Helma Spruit, projectleider

'Om met zogeheten lijst-1 stoffen te mogen werken, moet je als laboratorium bewijzen dat je er goed mee omgaat. Wij mogen deze stoffen, waarvan chemische wapens vrijwel het enige gebruiksdoel vormen, op zeer kleine schaal produceren in een gecontroleerde omgeving in ons hoogtoxicologisch laboratorium. We gebruiken ze onder andere voor het testen van gasmaskers, beschermende kleding en detectoren voor het Nederlandse ministerie van Defensie, diverse *first responders* als de brandweer en de politie, en fabrikanten van dergelijke beschermende middelen uit de hele wereld. Verschillende andere labs laten de onderzoeksstoffen door ons synthetiseren. Ons veiligheids- en alarmeringssysteem zorgt ervoor dat het lab veilig is in zijn omgeving. De OPCW-inspectie voor verlenging van de verklaring van geen bezwaar is bovendien streng en intensief. Om te beginnen moet je inspecteurs een sluitende stoffenboekhouding kunnen overleggen. Bij een inspectie lichten de inspecteurs gedurende ongeveer een week het hele lab door om te beoordelen of alles volgens de verdragsregels verloopt. Jaarlijks ondergaan we als *designated laboratory* de zogeheten *proficiency test*: we krijgen monsters van onbekende samenstelling toegestuurd, die één van de andere laboratoria heeft gemaakt. Binnen een bepaalde tijd moet je kunnen vaststellen welke chemische agentia er in aanwezig zijn. De analyse moet zowel volledig als volledig juist zijn. De score loopt van A (goed) tot en met F (slecht). Sinds de start in 2003 heeft TNO altijd een A gescoord – op één B na. Met die score zitten we in de wereldwijde top vijf.'

De organisatie

De *Organization for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW) in Den Haag is de uitvoeringsorganisatie voor het internationale verdrag om chemische wapens uit te bannen. 188 landen hebben sinds 1993 getekend tegen de ontwikkeling, productie, het bezit en gebruik van chemische wapens in de wereld. De organisatie ziet verder met vijfhonderd medewerkers, waaronder bijna tweehonderd inspecteurs, toe op de vernietiging van bestaande chemische wapens en de controle van chemische fabrieken waar eventueel chemische wapens zouden kunnen worden geproduceerd.